

Fiskeri- og Kystdepartementet
Postboks 8118, Dep
0032 Oslo
postmottak@fkd.dep.no

HØRINGSMERKNADER – FORSLAG TIL SÆRLIGE TILTAK FOR AKVAULTURRELATERT VIRKSOMHET I HARDANGERFJORDEN

1. Innledning

Det vises til høringsbrev av 16. februar 2011. I det følgende gir Marine Harvest Norway AS' ("MHN") sine merknader til forskriftsutkastet.

MHN ønsker ikke at det innføres en egen forskrift med særlige tiltak for akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden på det nåværende tidspunkt.

2. Forholdet til andre forskrifter

Det er nylig innført forskrifter som har til hensikt å ivareta hensynet til villaksbestanden på Vestlandet. Det viktigste i så måte er Mattilsynets soneforskrift for Hardanger og Sunnhordland.

I 2009 og 2010 arbeidet således oppdrettsaktørene i næringen i konstruktiv dialog med myndighetene for å finne frem til en soneinndeling som kombinerer hensynet til effektiv brakklegging og lusebekjempelse på den ene siden og hensynet til næringsaktørene på den annen side. Dette førte frem til den nylig vedtatte soneforskrift for Hardanger og Sunnhordland (forskrift av 14. juli 2010 nr. 1123). Forskriften får først effekt ved koordinert utsett av smolt våren 2011, og effektene av denne soneinndelingen vil derfor først vise seg i 2011 og 2012. Det arbeides også med andre tilstøtende soner på Vestlandet; Mattilsynet i Hordaland og Sogn og Fjordane vil i løpet av første halvår av 2011 sende ut på høring soneforskrift for Nordhordland og Gulen og Mattilsynet i Rogaland og Agder har på høring tilsvarende soneforskrift for Rogaland.

Alle de tre forskriftene legger premisser for næringsaktørene i Hardanger / Sunnhordland. I tillegg kommer Arealutvalget med tilrådning som i neste omgang vil resultere i nye forskrifter. Innføring av ytterligere en forskrift i samme område (i hvert fall med bestemmelser som foreslått i utkast til Hardangerfjordforskriften) vil også virke forstyrrende for den utsettsplan og modell for effektiv lusebekjempelse som næringen og Mattilsynet har blitt enige om.

Det er derfor et svært uheldig tidspunkt for å vedta en egen Hardangerfjordforskrift på nå. Innføring av forskriften må derfor utsettes til en kan se alle disse forholdene i den rette sammenheng.

Vi fraråder derfor at det innføres særlige tiltak for akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden.

3. Forslaget innebærer en dramatisk nedbygging av oppdrettsvirksomheten i Hardangerfjorden

Det er viktig å forstå at utkastet til Hardangerfjordforskrift vil innebære en vesentlig reduksjon av oppdrettsvirksomheten i regionen, og ikke en "frys" av produksjonen sammenlignet med tidligere år. Grunnen til dette er sammensatt, men en viktig grunn er at aktørene i området ikke vil utnytte sin tildelte konsesjonsbiomasse samtidig. En reduksjon av den samlede, "teoretiske" MTB vil derfor innebære en tilsvarende reduksjon av den faktiske produksjonen i området.

Når også Langenuen er foreslått inntatt i forskriftsområdet, fører dette til en ytterligere reduksjon fordi biomassetaket på 50 000 tonn ikke er foreslått hevet. Hvis Langenuen inkluderes må dette kompenseres med økt grense for faktisk stående biomasse for å oppfylle forpliktelsen om ikke å redusere, men fryse biomassen til maks 50.000 tonn.

Dersom Fiskeri- og Kystdepartementet ønsker å innføre regler som sikrer "frys" av produksjonen i området, må derfor forskriftsutkastet endres vesentlig. Innføring av dagens forslag vil redusere produksjonen dramatisk.

4. Betydningen for MHN

Dersom forskriften innføres som den er foreslått i høringsutkastet, vil MHN måtte redusere sin produksjon med ca 60 % i forhold til dagens nivå – en betydelig reduksjon med andre ord.

MHN har i dag 42 ansatte i Hardanger- og Sunnhordlandsområdet. Den reduksjon i produksjonen som forslaget fra Fiskeri- og Kystdepartementet innebærer, vil naturligvis få betydning for de arbeidsplasser MHN har i området. Innføring av forskriften slik den er foreslått av departementet vil trolig bety en halvering av disse arbeidsidsplassene.

I forskriftsutkastet er det foreslått at oppdrettselskapene kan flytte aktivitet ut av Hardanger- og Sunnhordlandsområdet. For MHN sin del vil det være svært vanskelig å flytte konsesjonsvolum på denne måten.

Et alternativt område å flytte konsesjonsvolum til (i Hordaland) kunne vært Sotra-området (Fjell og Sund). I likhet med Hardanger- og Sunnhordlandsområdet er det imidlertid også i dette området innført soneinndeling. Dette innebærer at oppdrettselskapene ikke selv kan bestemme hvilket utsett de skal ha på de forskjellige lokalitetene. Samtidig er sonene utenfor Hardanger- og Sunnhordlandsområdet i stor grad motsykliske i forhold til de i Hardanger- og Sunnhordlandsområdet, noe som setter stor begrensninger for fleksibiliteten i området.

Et annet alternativt område kunne vært Sogn og Fjordane. Her har imidlertid næringsaktørene i lengre tid arbeidet for å komme frem til en lokalitetsstruktur med hensyn til soneinndeling. Det er dermed lite trolig at MHN får plassert konsesjonsvolum i dette området på nye lokaliteter.

Gjeldene regelverk hindrer også flytting av konsesjoner fra Hordaland til Rogaland og Agder.

Oppsummert innebærer ovennevnte at konsesjonsvolum som flyttes ut fra Hardanger- og Sunnhordlandsområdet, vil kunne gå tapt for MHN. Dette vil få store konsekvenser for omfanget av vår virksomhet og vi må redusere antall arbeidsplasser i området uten å kunne tilby annet arbeid andre steder.

I forskriften er det også foreslått eget biomassetak i Hardangerfjorden. Innføringen av en "region i regionen" gir selvfølgelig mindre fleksibilitet i forhold til utnyttelsen av konsesjonskapasiteten som sådan. Avskjæring av Hardangerfjorden som eget område får også direkte betydning for utnyttelsesmuligheten *utenfor* Hardangerfjorden, siden resterende del av region Vest blir mindre og vi får færre konsesjoner og lokaliteter å benytte i vår produksjonsplanlegging. Forskriften vil derfor få virkninger også for produksjonsomfanget i resten av region Vest (Hordaland og Sogn og Fjordane).

5. Oppsummering – krav om konsekvensutredning

Som indikert ovenfor vil Hardangerfjordforskriften få store negative innvirkninger på næring og samfunn i de områdene dette gjelder. Det næringen har pekt på er imidlertid bare de umiddelbare konsekvensene vi kan se konturene av, uten at dette er analysert i noen som helst detalj.

I dette tilfellet kan utslagene bli for store og uoversiktlige i forhold til forskriftens formål. Det er også høyst usikkert om forskriften vil gi slike effekter som myndighetene ønsker. Når de negative konsekvensene er relativt sikre mens de positive virkningene er høyst usikre, tilsier forholdsmessighetsprinsippet at det utvises aktsomhet ved innføringen av nye regler.

For å belyse dette ber vi om at det igangsettes en konsekvensutredning. Uavhengig av om myndighetene utarbeider en slik utredning, vil næringen selv gå i gang med et slikt arbeid. Vi forventer derfor at en evt. Hardangerfjordforskrift ikke trer i kraft før resultatet av en slik utredning foreligger.

6. Andre forhold:

Dersom Fiskeri og Kystdepartementet likevel skulle gå videre med en forskrift med utgangspunkt i høringsforslaget, ber vi om at det åpnes opp for en mulighet for flytting av konsesjoner også til andre deler av landet enn Fiskeridirektoratets "Region Vest". Det vises til gjeldende bestemmelse i laksetildelingsforskriften § 33 som i dag er en sperre for allokering av oppdrettsvolum til områder med tilgjengelig lokalitetsbiomasse, og til andre områder hvor produksjonsøkning er uproblematisk tatt i betraktning miljømessige hensyn.

Vi peker også på viktigheten av at forskriften virker nøytralt i forhold til ulike selskapsrettslige konsernstrukturer blant næringsaktørene. Vi er usikker på om dette er en tilsiktet mening med forskriftsutkastet, men ut fra høringsbrevet kan det virke som om

bestemmelsen om "skjerming" skal slå ulikt ut alt avhengig av om man har organisert virksomheten med alle konsesjonene i ett selskap (da får man kun skjermet 3 konsesjoner) eller fordelt på ulike datterselskaper (med skjerming av 3 konsesjoner i hvert selskap). Dette blir en helt urimelig forskjellsbehandling fordi også konserner med ulike datterselskaper vil dra nytte av felles konsernbiomasse etter akvakulturdriftsforskriften § 48. En fordeling av konsesjonene mellom ulike selskaper i samme konsern har ingen praktisk betydning for den daglige drift, og da bør det heller ikke ha noen betydning for virkningene etter Hardangerfjordforskriften.

6. Særlig om stamfiskkonsesjoner

MHN har i dag to konsesjoner for oppdrett av stamfisk og rogn (H-K-21 og H-K-22) som er tilknyttet lokaliteter i Hardangerfjorden. I tillegg har selskapet ytterligere en stamfiskkonsesjon som er gitt av Fiskeridirektoratet av sikringshensyn, men som foreløpig ikke kan tilknyttes de aktuelle lokaliteter med bakgrunn i pågående diskusjoner om rammebetingelsene i området.

Høringsforslaget sier ikke noe spesielt om stamfisktillatelser, og § 2 "saklig virkeområde" og forskriftens definisjon av "akvakulturløyve" synes å innebære at stamfiskoppdrett også er inkludert i forskriftsutkastet.

Etter vår oppfatning er det imidlertid sterke grunner som tilsier at stamfiskoppdrett holdes utenfor forskriftsutkastet. Hovedgrunnen for dette er:

- Stamfisk har en annen produksjonssyklus enn matfisk ettersom fisken står ca 32 måneder i sjø, mens matfisk slaktes etter 18-20 måneder. I arbeidet med å finne en effektiv soneinndeling har området i Åkrafjorden / Matrefjorden i realiteten blitt en "stamfisksone" som passer inn i den koordinerte braklegging som næringen har kommet frem til i samarbeid med Mattilsynet. Det er derfor svært vanskelig å flytte denne produksjonen til andre deler av Hordaland og Sogn og Fjordane, ettersom utsett av stamfisk i andre områder ville ødelegge de koordinerte brakkleggingsplaner man har satt opp her. Det vises til den eksisterende soneforskrift og de pågående arbeider med å innføre slike utsettssoner også andre steder på Vestlandet (blant annet Nordhordland).
- Stamfiskoppdrett har ikke felles "konsernbiomasse" med matfisk og det er derfor ikke samme grad av fleksibilitet med hensyn til utnyttelse av tildelt konsesjonsbiomasse for denne delen av vår produksjon. Stamfisk kan heller ikke samlokaliseres med matfisk, jfr. laksetildelingsforskriften § 32. Det vil derfor være meget vanskelig å skille noe av stamfiskproduksjonen ut for drift utenfor Hardangerfjorden og en reduksjon av våre konsesjoner til stamfiskoppdrett i Hardangerfjorden vil derfor medføre en svekkelse av vår stamfiskproduksjon.
- En slik svekkelse vil innebære at MHN ikke kan utføre avlsarbeidet på det nivå vi finner mest optimalt, hvilket danner grunnlaget for tildelingen av 3 av våre 7 stamfiskkonsesjoner. For å opprettholde ønsket seleksjonsintensitet og et avlsarbeid av faglig høy kvalitet er vi avhengige av tilstrekkelig konsesjonsvolum. Vi er også avhengige av å drive vår produksjon i et område hvor den lange produksjonstiden i sjø ikke ødelegger brakkleggings / utsettssoner.

- Myndighetene har i tildelingsrunden for nye stamfiskkonsesjoner søkt å tildele tilstrekkelig antall konsesjoner for å sikre næringen tilgang på rogn basert på et faglig avlsarbeid. Myndighetene har også vektlagt betydningen av at stamfisk produseres i ulike regioner for å bidra til nasjonal sikring. Dette er et så viktig hensyn at innføring av Hardangerfjordforskrift ikke bør sette dette til side. Stamfiskproduksjonen representerer et begrenset oppdrettsvolum og i denne sammenheng må hensynet til fiskehelse og soneinndeling gå foran behovet for å redusere biomassen i det som må karakteriseres som ”perifere deler” av Hardangerfjorden.

Stamfiskkonsesjoner bør derfor holdes utenfor forskriftens virkeområde.

7. Avslutning

MHN er inneforstått med en ”frys” av produksjonen i Hardangerfjorden. Slik vi ser det, sikrer Hardangerfjordinstruksen (innført i 2008) sammen med Soneforskriften (innført i 2010) en reell ”frys” av produksjonen for forskriftsområdet for Hardangerfjordforskriften. Etter vår oppfatning må innføring av Hardangerfjordforskriften derfor settes på vent til en skikkelig konsekvensutredning er utført, samt at en ser virkningene av de allerede innførte forskriftene.

Vi ber om at våre merknader tas i betraktning ved videre behandling av utkastet til forskrift.

Vennlig hilsen

Marine Harvest Norway AS

Ragnar Joensen
Administrerende direktør

Nils Viga
Regionsdirektør